

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3451/2023. (X. 25.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.II.21.494/2021/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Arató Balázs ügyvéd) eljáró indítványozók az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz a Kúria Pfv.II.21.494/2021/7. számú, valamint azzal összefüggésben a Fővárosi Törvényszék 21.P.25.192/2014/180-II. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [2] Kérelmüket az indítványozók az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére alapították.
- [3] 2. Az Alkotmánybíróság a rendelkezésre álló iratok alapján az alkotmányjogi panasz benyújtásának alapjául szolgáló előzményi ügy lényegét az alábbiak szerint foglalta össze.
- [4] Az indítvány előterjesztésének alapjául szolgáló perben alperes indítványozók ellen a felperes keresetet indított végrendelet érvénytelenségének megállapítása iránt. Az örökhagyó a felperes javára 1999-ben holográf írásbeli végrendeletet alkotott, amelyben minden ingó és ingatlan vagyonát a volt élettársára, a felperesre hagyta azzal a meghagyással, hogy a felperes az örökhagyó apjának az ellátásáról gondoskodjon. A később, 2012. május 9. napján kelt allográf írásbeli végrendelet szerint az örökhagyó később úgy rendelkezett, hogy a hagyatéka felét a későbbi III. rendű alperes, a másik felét pedig egymás között fele-fele arányban az I. és II. rendű alperes indítványozók örököljék. Az örökhagyó névaláírása a későbbi perben eljáró valamennyi bíróság által elfogadott szakértői vélemény értelmében még ezen végrendelet szövegének a kinyomtatását megelőzően került az okiratra; melyet a végrendeleti tanúk viszont már a nyomtatást követően írtak alá. A korábbi végrendelet szerinti örökös keresetet terjesztett elő a Fővárosi Törvényszéken ezen végrendelet érvénytelenségének megállapítása és a javára szóló korábbi végrendelet érvényességének megállapítása iránt.
- [5] A felperes a végleges módosított keresetében a Budapesten 2012. május 19-én kelt allográf írásbeli végrendelet érvénytelensége tekintetében arra hivatkozott, hogy a végrendeletet az örökhagyó nem a két végrendeleti tanú együttes jelenlétében írta alá, ugyanis a perben kirendelt forenzikus vegyész igazságügyi szakértő véleménye szerint az örökhagyó névaláírása a végrendelet szövegének a kinyomtatását megelőzően került az okiratra. Hivatkozott arra is, hogy az egyik végrendeleti tanú a végrendelet elkészítésében közreműködött, „ő tanúként nem járt el” és ténylegesen nem volt jelen, amikor az örökhagyó az okiratot aláírta. Hivatkozott továbbá arra, hogy az örökhagyó alkohol-betegsége miatt a végrendelet alkotásakor nem rendelkezett az ügye viteléhez szükséges belátási képességgel, az hiányzott.
- [6] Az alperes indítványozók elsődlegesen pergátló kifogást terjesztettek elő, érdemben pedig a kereset elutasítását, a felperes perköltségben való marasztalását kérték. Perbeli álláspontjuk szerint a felperesnek hiányzott az aktív perbeli legitimációja, mivel az örökhagyó Budapesten 1999. szeptember 27-én kelt végrendelete az örökhagyónak a „megsemmisítés szándékával elveszettnek hitt pánik irománya”, amelyre a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 651. § (1) bekezdésének 2. fordulata az irányadó, mely szerint az írásbeli magánvégrendelet hatályát veszti, ha az örökhagyó a végrendelet megsemmisülésében megnyugszik. Ilyen magatartásként értékelték azt, hogy az örökhagyó ezen végrendeletéről nekik sohasem mesélt, illetve azt egy régóta nem használt szekrényben tárolta. Az alperesek ezért állították, hogy amennyiben az 1999-ben kelt holográf irat egyáltalán végrendeletnek tekinthető, akkor is hatálytalan. Mindezekre tekintettel elsődlegesen a per megszüntetését kérték, a felperes aktív perbeli legitimációjának hiányára hivatkozva. Az alperesek érdemben hivatkoztak arra, hogy a nemperes (hagyatéki) eljárásban a közjegyző által a 2008. évi XLV. törvény 21–27/A. §-a alapján kirendelt igazságügyi szakértő 2014. április 21-én kelt írásbeli szakvéleménye kategorikusan megállapította, hogy a Budapesten 2012. május 19-én kelt végrendeleten lévő szignó valódi, az az örökhagyótól származik. Vitatták, hogy a végrendelet szövege az örökhagyó szignóját követően került volna az okiratra, és vitatták,

hogy az örökhagyó a javukra szóló végrendelet alkotásakor nem rendelkezett volna az ügyei viteléhez szükséges belátási képességgel, utalva arra, hogy a belátási képesség hiányát az örökhagyó orvosi dokumentációja és a perben kirendelt igazságügyi orvosszakértői vélemény nem támasztja kellően alá.

- [7] Az elsőfokú bíróság az indítványozók pergátló kifogását megalapozatlannak találta, valamint megállapította, hogy az örökhagyó ugyan a halálát megelőző időszakban többször is állt egészségügyi kezelés alatt, azonban ezekkel összefüggésben nem bizonyítható, hogy „2012. május 19-én vagy azt megelőzően, illetve azt követően 1 hónapon belül az örökhagyó nem rendelkezett volna az ügyei viteléhez szükséges belátási képességgel.”
- [8] A perbeli (az allográf) végrendeletet szakértői vizsgálatnak vetette alá a bíróság azzal összefüggésben, hogy az aláírás a végrendelet szövegét és a tanúk aláírását megelőzően került-e végrendeletet tartalmazó papírlapra. A kirendelt fornezikus vegyész igazságügyi szakértő a 2015. december 16-án kelt átiratában megállapította, hogy a végrendelet állapota alkalmas a szakértői vizsgálatok elvégzésére és megfelelő tudományos módszerekkel és eszközökkel egyértelműen megállapítható az aláírások és a nyomtatás papírra kerülési sorrendje. Az indítványozók ezt követően, 2016. február 10-én terjesztettek elő az eljáró bíró és a kirendelt igazságügyi vegyészszakértő ellen elfogultsági kifogást és kizárásra irányuló indítványt, sérelmezve, hogy a bíróság olyan igazságügyi vegyészszakértőt rendelt ki, akit a felperes megnevezett és az adatait jegyzőkönyvbe diktálta.
- [9] A Fővárosi Törvényszék a 2016. március 7-én kelt 22.Pk.21.067/2016/2. számú végzésével az eljáró bíró kizárását megtagadta. A bíróság felhívására az igazságügyi szakértő a 2016. március 10-én benyújtott beadványában előadta, hogy a Budapesti Műszaki Egyetemen előadásokat is tart, az egyetem több karán a vizsgáztatásokban is részt vesz és a Vegyész-mérnöki Kar záróvizsga bizottságának is a tagja. Ezen kötelezettségei teszik lehetővé, hogy az egyetem nagytérű műszerein méréseket végezessen. Az alperesek által előterjesztett elfogultsági kifogást megalapozatlannak és az ügyvédi taktika részének tartotta. A bíróság ezt követően végzéssel az igazságügyi vegyészszakértő kizárását megtagadta.
- [10] A szakértői vélemény elkészült, azonban a szakértő birtokában lévő allográf végrendeletet – az ügyben született rendőrségi feljelentés értelmében – a szakértőnek a Múzeum rakparton egyetemi elfoglaltságok miatt két órára őrizetlenül hagyott, lezárt gépjárművéből ismeretlen tettesek, a járművet ismeretlen módon kinyitva, 30 darab egyetemi dolgozat és két pendrive mellett, a szakértő táskájával együtt eltulajdonították. A mindezek ellenére beterjesztett szakértői vélemény szerint a megfelelő tudományos módszerekkel és eszközökkel (bővebben lásd: I. fokú ítélet, Indokolás [65]) egyértelműen megállapítható volt az aláírások és a nyomtatás papírra kerülési sorrendje: a végrendelet szövege és a tanúk aláírása az örökhagyó aláírását követően kerültek a papírlapra.
- [11] Az elkészült szakértői véleményt az alperesek kifogásolták, illetve azzal szemben a megbízásukból készült másik két – nem az (ekkor már eltulajdonított) eredeti végrendelet, hanem arról készített fénymásolat alapján készített – szakvéleményt terjesztettek elő. Az elsőfokú bíróság ítélezése alapjául a kirendelt igazságügyi szakértő által beterjesztett szakértői véleményt fogadta el. Megállapította, hogy a szakértői vélemény az allográf írásbeli végrendelet eltulajdonítását megelőzően elkészült, az eltulajdonítás ténye pedig megállapítása szerint azt nem akadályozta meg, hogy az indítványozók a végrendeleti tanúk elmondása szerint két példányban elkészült végrendeletnek az örökhagyónál maradt példányát pótlólag becsatolják, és további vizsgálat tárgyává tegyék, erre azonban nem került sor. A bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékok (az örökhagyó egészségügyi dokumentációja és az igazságügyi orvosszakértői vélemény, továbbá a végrendelettel kapcsolatos a szakértői és szakvélemények, valamint a tanúmeghallgatások eredménye) együttes mérlegelésével megállapította, hogy mivel az örökhagyó cselekvőképtelen állapota nem bizonyítható, a belátási képesség hiányára alapított érvénytelenség nem megalapozott. A bíróság a felperes javára szóló holográf írásbeli magánvégrendelete érvényességét is megállapította. Arra az ítéleti következtetésre jutott továbbá, hogy – mivel „a nyomtatott szöveg utólag, az örökhagyó szignóját követően került az okiratra, a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján nem tudta egyértelműen megállapítani, hogy a végrendelet dátuma azonos-e az okiraton lévő dátummal, e körben a végrendeleti tanúk vallomását nem fogadta el”, ezért – az örökhagyó Budapesten kelt 2012. május 19-i dátumú allográf írásbeli végrendelete a peres felek viszonyában érvénytelen, az örökhagyó végrendeleti örököse a felperes.
- [12] Az indítványozók fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság rámutatott, hogy az indítványozók által magánszakvéleményként hivatkozott vélemények a vonatkozó jogszabályi előírások alapján nem minősülnek szakvéleménynek, ezért azok szakértői bizonyítékként nem, legfeljebb az indítványozók saját előadásaként vehetőek figyelembe; azonban az igazságügyi szakértő szakvéleményét önmagukban nem teszik aggályossá. Áttekintve a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) vonatkozó szabályozását, rögzítette: „Tény, hogy a végakaratot tartalmazó okirat eredeti példánya a szakértői vizsgálatot követően eltűnt. Ez a tény azonban a szakvélemény megállapításait nem teszi elfogulttá, azok tárgyilagosságát nem kérdőjelezi meg, ezért az ítélet más szakértő kirendelését sem tartotta szükségesnek, és a kirendelt szakértő szakvéleményét ítélezése alapjául maga is elfogadta.” Annak megállapításait ugyanakkor az elsőfokú bíróságtól eltérően értékel-

te, és úgy foglalt állást, hogy a régi Ptk. 629. § (1) bekezdés *b)* pontjában foglalt követelményeket – bár kétségtelenül támaszthat ésszerű kételyeket az aláírás körülményeit illetően – önmagában nem sérti, ha az örökhagyó aláírása a végrendelet szövegét és a tanúk aláírását megelőzően kerül a papírra: ez ugyanis önmagában még nem zárja ki az együttes jelenlét követelményének teljesülését, ilyen módszer alkalmazását pedig jogszabály nem tiltja. Erre tekintettel úgy foglalt állást, hogy a felperesnek nem sikerült kétséget kizáróan bizonyítania az érvénytelenség okaként megjelölt tény, vagyis azt, hogy az örökhagyó nem a két tanú együttes jelenlétében írta alá a végrendeletet; ennek kockázatát pedig ő viseli. Mindezek alapján az elsőfokú ítéletet megváltoztatta és a keresetet elutasította.

- [13] A felperes kérelmére felülvizsgálati jogkörben eljáró Kúria az indítvánnyal támadott ítéletében a régi Pp. 206. § (1) bekezdésébe ütköző módon, kirívóan okszerűtlen mérlegelés alapján meghozottnak nyilvánítva a másodfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte azt, és az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [14] A Kúria felülvizsgálati döntésével szemben az indítványozók az Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő, kérve egyben az elsőfokú bíróság döntése alaptörvény-ellenességének megállapítását is. Az indítványozók álláspontja szerint a bírói döntések sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárásból való alapjogukat. Az Emberi Jogok Európai Bírósága és az Alkotmánybíróság tisztességes bírói eljárásra (*fair trial*) vonatkozó elvi megállapításait is idéző érvelésük szerint ügyük kapcsán megállapítható, hogy a magyar eljárásjogban és a bíróságok gyakorlatában nem érvényesülnek azok az alapvető garanciák, amelyek minden körülmények között szavatolják a szakértők átlátható, nyomon követhető és jogállami eljárását, noha az a *fair trial* követelményének egyik lényegi eleme, hiszen a bíróságok gyakorta alapozzák az ítéletüket a szakértői véleményekre.
- [15] Az indítványozók szerint a támadott bírói döntések kirívóan tisztességtelenek, az indítványozók perbeli joggyakorlását és jogérvényesítését objektíve lehetetlenné tevő eljárásban születtek. Ennek oka lényegében az, hogy a bíróságok elfogadták ítélezésük alapjául az elsőfokú eljárásban beszerzett igazságügyi szakértői véleményt annak ellenére, hogy a szakértő által vizsgált eredeti végrendelet „elveszett”; azt a szakértő nem szolgáltatva vissza az eljáró bíróság számára. Az indítványozók egyrészt az eljárás egészének tisztességeségét megkérdőjelező körülményként tekintenek arra a tényre, hogy – az adott szakterületen egyébként a szakértői névjegyzékbe egyedülként bejegyzett – a szakértő kirendelésére a felperes névszerinti javaslatára került sor. Másrészt, véleményük szerint a tisztességes bírói eljárásból való jognak valamennyi, annak önálló részjogosultságaiként is elismert eleme (nevezetesen a bizonyítás-ellenbizonyítás lehetősége; a fegyverek egyenlőségének elve; a kontradiktórius eljárásból való jog; a tárgyalás igazságossága; az alapvető eljárási garanciák érvényesülése; a bírói pártatlanság követelménye; az indokolt bírói döntéshez való jog) sérült az által, hogy a szakértő a vizsgált végrendeletet nem szolgáltatva vissza; így annak további vizsgálatára és ezáltal a véleményében foglaltak cáfolatára a továbbiakban esélyük sem volt, illetve az általuk beterjesztett véleményeket a bíróságok nem fogadták el szakvéleményként.
- [16] Mindezekre tekintettel kérték a támadott döntés(ek) megsemmisítését; javasolták továbbá, hogy az Alkotmánybíróság a jogállam és az igazságszolgáltatás rendszere működésének védelme érdekében „fektessen le” ügyükkel összefüggésben olyan tartalmú alkotmányos követelményt is, amelynek értelmében „ellenőrizhetetlen szakvéleménnyel – a Pp.-nek az Alaptörvényre tekintettel történő értelmezése alapján – nem biztosítható a szakértői bizonyítás jogállami ítékezés számára elégséges szintje, mert különben azonnal sérül a tisztességes eljárásból való jog, melyet az Alaptörvény mint legmagasabb szintű jogforrás garantál”.
- [17] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerint folytatott eljárásában mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának formai és tartalmi feltételeit vizsgálja. Ennek során megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság formai feltételeinek [Abtv. 30. § (1) bekezdés, valamint 52. § (1b) bekezdés *a)–f)* pont] megfelelő.
- [18] 3.1. Az indítványozók az alkotmányjogi panaszt a támadott kúriai ítélet kézbesítésének időpontjához képest az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőben terjesztették elő.
- [19] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a)–f)* pontjaiban foglalt formai követelményeknek eleget tesz.
- [20] Az indítvány megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §-a); és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [XXVIII. cikk (1) bekezdése]. Az indítvány kifejezett kérelmet fogalmaz meg a támadott bírói döntés(ek) alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére is.
- [21] 3.2. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, bármelyik fennállása megalapozza a panasz befogadhatóságát.

- [22] 3.2.1. Az Abtv. 29. §-ában írt alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést illetően az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van az indítvány kapcsán elméletileg vizsgálható alaptörvényi rendelkezés – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése – tartalmát érintően {lásd például: 7/2013. (III. 1.) AB határozat; 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés}. Ennek lényeges tartalmára a beadvány is utal, a jelen alkotmányjogi panasz mindezekhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [23] 3.2.2. A másik – a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre vonatkozó – feltételt érintően az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá.
- [24] Az indítványozók a tisztességes bírósági eljáráshoz való joguk sérelmét lényegében arra tekintettel tartják megállapíthatónak, hogy az eljáró bíróság(ok) egyöntetűen – beleértve egyébként az indítványozók számára kedvező tartalmú döntést hozó és általuk nem kifogásolt másodfokú eljárást is – elfogadhatónak tartották ítélezésük alapjául a kirendelt igazságügyi szakértő szakvéleményét annak ellenére is, hogy az a vizsgált eredeti végrendeletet a szakvélemény elkészítését követően nem tudta az eljáró bíróság – és a felek – rendelkezésre bocsátani; így annak további vizsgálata is ellehetetlenült. Álláspontjuk szerint ilyen esetben a tisztességes bírósági eljáráshoz való joghoz kapcsolódó alkotmányos követelményrendszer helyes értelmezésével és alkalmazásával az elkészült szakvélemény figyelembevételére nincs (nem lett volna) lehetőség; ennek az Alkotmánybíróság részéről általános érvennyel történő megállapítását is kérték az Alkotmánybíróságtól.
- [25] Mindezekkel összefüggésben az Alkotmánybíróság a következőket látta indokoltnak rögzíteni.
- [26] Az igazságszolgáltatás működése során elméletileg bekövetkezhetnek előre nem látható, kivételes helyzetek, események. Az is elképzelhető, hogy ilyen helyzet az eljárásban résztvevő különböző személyek, a felek, tanúk, szakértők, *ad absurdum* az eljáró bírósági tisztségviselők, bírók magatartásával, cselekményével összefüggésben merülnek fel. Ezek a helyzetek, cselekmények egyes esetekben kihatással lehetnek, vagy megítélésüket tekintve kihatással kellene, hogy legyenek az eljárás mikénti kimenetelére (adott esetben akár annak tisztességes volta megállapíthatóságára is), máskor pedig azok miatt ilyen következmény nem áll elő. Nyilvánvaló, hogy a rendkívüli (az eljárások „rendes” vagy általánosan megszokott lefolyásától eltérő) helyzetek bekövetkezése – különösen abban az esetben, ha annak kapcsán felmerülhet, hogy a jogszolgáltatás mikénti kimenetelét, kiváltképpen pedig annak igazságosságát veszélyeztetheti – lehetőség szerint kerülendő, azonban teljes mértékig nem is zárható ki.
- [27] Ennek kapcsán a jogalkotó felelőssége, hogy a rendelkezésére álló eszközökkel, vagyis jogalkotással az észszerűség keretein belül mindent elkövessen az ilyen helyzetek és – esetlegesen visszaélésszerű – magatartások tanúsításának elkerülése vagy mikénti értékelésük meghatározása érdekében. Erre tekintettel a jogalkotó létrehozza az eljárások hatékonyságát, valamint az átláthatóságot, valamint a tisztességesség és igazságosság elveinek érvényesülését leginkább szolgáló garanciális tartalmú eljárási, felelősségi stb. szabályokat. Ezeket a különböző jogszabályok, például a különböző perrendtartási-, jogállási-, szakmai-, valamint a szervezetre és működésre vonatkozó törvények és más jogi normák tartalmazzák. Ezen előírások célja és joghatása egyfelől a megelőzés, másfelől a szankcionálás egyaránt lehet.
- [28] A jogalkalmazó bíróságok felelőssége a nem várt (vagy éppen nem kívánatos) helyzetek, magatartások kapcsán az, hogy az egyes konkrét esetekben mégis bekövetkező objektíve elháríthatatlan, vagy éppen szubjektíve elméletileg megelőzhető eseményeket, illetve az egyes személyek által tanúsított magatartásokat a fent említett jogi előírások alapján értékelje; a vonatkozó jogi normákat az eset összes körülményeire tekintettel alkalmazza, az adott ügyre vonatkoztassa és – amennyiben arra szükség van – mindezeknek megfelelően megállapítsa a szükséges jogkövetkezményeket is. Mindezek azonban olyan törvényességi- és szakjogi kérdésnek, a tulajdonképpeni jogalkalmazói tevékenység részének minősülnek, amelyek felülvizsgálata nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe. Mindaddig, amíg az eljáró bíróságok ezen, a rendes jogalkalmazás körébe tartozó tevékenységüknek eleget tesznek, az annak kapcsán kialakított (szakjogi) álláspontjukról megfelelő módon, indokolt döntésben számot adnak, az Alkotmánybíróság még az Alaptörvény – egyébként processzuális jellegű – XXVIII. cikk (1) bekezdésére, vagyis a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog érintettségére hivatkozással sem rendelkezik hatáskörrel arra, hogy a rendes bíróságok törvényességi-szakjogi kérdések tekintetében folytatott igazságszolgáltatási tevékenységébe beavatkozzon.
- [29] Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}; vagyis a bírói döntések felülvizsgálata során az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja, ugyanakkor – hatáskör hiányában – nem bocsátkozik szakjogi kérdések ismételt felülbírlatába. Töretlen gyakorlata szerint a „bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekint-

hető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]}. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság«” szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}.

- [30] A támadott döntés(ek)ben az eljáró bíróság(ok) részletesen megindokolt, az eset összes körülményeire figyelemmel, mérlegelés alapján kialakított döntéseikben okszerűen számot adtak arról, hogy miért tartják figyelembe vehetőnek ítélethozataluk során az indítványozók által kifogásolt szakértői véleményt annak ellenére, hogy annak tárgyát a szakértő gépjárművéből ismeretlenek eltulajdonították, és így az eredeti végrendelet (azon példány) az eljárás során a későbbiekben értelemszerűen már nem is állhatott rendelkezésre; illetve miért nem lehetett álláspontjuk szerint az ezen szakvélemény megdöntésére alkalmas más szakvéleményként figyelembe venni az indítványozók által felkért személyek által adott más véleményeket. A kirendelt szakértő szakvéleményének elfogadhatósága tárgyában mindhárom bíróság, köztük az indítványozókra nézve kedvező tartalmú ítéletet hozó másodfokú bíróság is, egybehangzóan foglalt állást. Az eltérő tartalmú döntéseket valójában ugyanazon rendelkezésre álló bizonyítékok egymáshoz viszonyított súlyának eltérő értékelése eredményezte; a saját értékelése lényeges szempontjairól pedig valamennyi – így az indítványozók által kifogásolt elsőfokú bíróság és a Kúria is – részletesen számot adott. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megítélése szerint az indítványban felhozott érvek alapján a jelen ügy kapcsán nem volt feltárható olyan érdemben is vizsgálható alkotmányjogi jellegű kérdés, amivel összefüggésben a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség megállapíthatósága és ezért az indítvány befogadhatósága megalapozottan felmerülhetett volna. Mindezekre tekintettel az indítvány érdemi elbírálására nem látott lehetőséget.
- [31] 4. Az Alkotmánybíróság az indítványozóknak az alkotmányos követelmény megállapítására vonatkozó javaslata vonatkozásában – azon túlmenően, hogy ilyen típusú jogkövetkezmény megállapítása tekintetében az indítványozók az Abtv. rendelkezései alapján nem rendelkeznek indítványozói jogosultsággal – a következőket tartotta fontosnak megjegyezni.
- [32] Az Alkotmánybíróság már csak amiatt sem tartotta lehetségesnek az indítványozók „javaslatának” megfelelően általános érvénnyel, a tisztességes eljáráshoz való joghoz kapcsolódó alkotmányos követelményként rögzíteni, hogy a jelen ügghöz hasonló helyzetekben az egyébként elkészült szakvélemény az ítélethozatal során semmilyen esetben sem vehető figyelembe, mert amint arra már a jelen végzés indokolásának [26]–[29] bekezdésében részletesebben is utalt, a jelenlegihez hasonló kivételes helyzetek minden esetben egyedileg vizsgálandóak és ítéltetők meg. Ezen vizsgálat során pedig az eljáró bíróságnak (esetleg hatóságnak) nem csak az egyes egyedi esetek összes körülményét, de adott esetben bizonyos eljárásjogi, szakmai, felelősségi szabályokat, sőt szélsőséges esetben akár egy, a vitatott eset kapcsán esetlegesen lefolytatott nyomozati és/vagy büntető eljárás eredményét is figyelembe kell vennie a saját, megalapozott döntése kialakításához. Amennyiben az Alkotmánybíróság mindezen szempontokat mellőzve egy egységes, a különböző esetek sajátos jellemzőitől független általános előírást fogalmazna meg, amely kizárja a jelen ügghöz hasonló helyzetben az elkészült szakvélemények vagy akár más bizonyítékok bíróság általi figyelembevételét, az éppenséggel a 3.2.2. pontban (Indokolás [23] és köv.) említett, a rendes bíróságok jogalkalmazó tevékenységének természetes és szükségszerű részét képező, mérlegeléssel meghozott döntés lehetőségét zárná ki. Emellett, az Alkotmánybíróság megítélése szerint egy ilyen tartalmú, objektív előírás, amennyiben a bírói mérlegelés nem megengedett – amellett, hogy burkolt jogalkotásnak is minősülne – visszaélésekre adhatna okot (mivel adott bizonyítékok „eltűnése” valamelyik peres félre nézve jellemzően minden esetben kedvezőbb eredményre vezethet). Mindez összességében az Alkotmánybíróság megítélése szerint sokkal inkább a tisztességes bírósági (és hatósági) eljáráshoz való jogból fakadó alkotmányos elvárások érvényesülése ellen, mint azok érdekében hatna.
- [33] 5. Összefoglalva: az Alkotmánybíróság a jelen ügy kapcsán nem talált olyan körülményt, amelyet az Alaptörvény felhívott rendelkezésével összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességgént lehetne értékelni, és amely ezért az indítvány érdemi vizsgálatát megalapozhatná.
- [34] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz befogadására, mivel az nem felel meg az Abtv. 29. §-ában írott feltételeknek, nincs lehetőség. Az Alkotmánybíróság ezért a kérelmet az

Abtv. 47. § (1) bekezdése, 50. §-a és az 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. október 3.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1613/2022.

• • •